

ผลการดำเนินงานควบคุมโรคเรื้อน ปี พ.ศ. 2557 (1 ม.ค.57- 31ธ.ค.57)

ตัวชี้วัดการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคเรื้อนประเทศไทยในปัจจุบัน คือ การลดอัตราความพิการระดับ 2 ในผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ โดยในปี 2558 จะต้องลดอัตราความพิการให้ได้ร้อยละ 50 ต่อแสนประชากร เมื่อเทียบกับปี 2553 (ปี 2553 เขตพื้นที่เครือข่ายบริการที่ 9 พบผู้ป่วยพิการระดับ 2 จำนวน 8 ราย ดังนั้นในปี 2558 จะต้องพบผู้ป่วยพิการระดับ 2 ได้ไม่เกิน 4 ราย) ในการดำเนินกิจกรรมงานควบคุมโรคเรื้อนให้บรรลุตัวชี้วัดจะต้องประกอบไปด้วยหลายๆ กิจกรรม เช่น การค้นหาผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่แบบตั้งรับในทุกพื้นที่ (Passive Case Finding) และการค้นหาผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่เชิงรุก (Active Case Finding) ในพื้นที่ที่มีข้อบ่งชี้ทางระบาดวิทยาของโรคเรื้อน

ผลการดำเนินงานควบคุมโรคเรื้อนที่ผ่านมาพบว่า อัตราความชุกระดับประเทศ ระดับเขต และระดับจังหวัดลดลงอย่างต่อเนื่อง รวมถึงอัตราการค้นพบผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ในระดับประเทศก็ลดลงด้วยเช่นกัน ในปี พ.ศ. 2557 เขตพื้นที่เครือข่ายบริการที่ 9 มีผู้ป่วยโรคเรื้อนที่ขึ้นทะเบียนรักษาจำนวน 108 ราย คิดเป็นอัตราความชุก 0.16 รายต่อหมื่นประชากร เป็นผู้ป่วยโรคเรื้อนที่ขึ้นทะเบียนใหม่ จำนวน 48 ราย คิดเป็นอัตราการค้นพบผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ 0.70 รายต่อแสนประชากร ในผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่นี้เป็นผู้ป่วยชนิดเชื้อมาก จำนวน 34 ราย (ร้อยละ 70.83) ชนิดเชื้อมนุษย์ จำนวน 14 ราย (ร้อยละ 29.17) และมีภาวะพิการระดับ 2 จำนวน 7 ราย (ร้อยละ 15.55)

ตาราง 1 จำนวนผู้ป่วยโรคเรื้อนที่ขึ้นทะเบียน จำแนกตามชนิดการรักษา ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่จำแนกตามตัวชี้วัดที่เป็นเด็ก พิการเกรด 2 และ P/D Ratio ปี พ.ศ. 2557

จังหวัด	ผู้ป่วยขึ้นทะเบียน				ผู้ป่วยใหม่						P/D Ratio
	MB	PB	รวม	PR/หมื่น	MB	PB	รวม	DR/แสน	เด็ก (ร้อยละ)	พิการเกรด 2 (ร้อยละ)	
นครราชสีมา	37	0	37	0.13	7	0	7	0.26	-	2(28.58)	5.29
ชัยภูมิ	17	1	18	0.16	5	1	6	0.52	-	1(16.67)	3
บุรีรัมย์	19	4	23	0.14	10	9	19	1.18	-	-	1.2
สุรินทร์	26	4	30	0.21	12	4	16	1.12	-	4(25)	1.9
รวม	99	9	108	0.16	34	14	48	0.70	-	7(15.55)	2.25

จังหวัดที่มีอัตราผู้ป่วยใหม่พิการระดับ 2 คือจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 4 ราย (ร้อยละ 25) รองลงมาคือจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 2 ราย (ร้อยละ 28.58) ชัยภูมิ จำนวน 1 ราย (ร้อยละ 16.67) แสดงให้เห็นว่า ยังมีผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาที่ล่าช้า (Backlog) และจังหวัดนครราชสีมา มีค่า P/D Ratio มากกว่า 3 แสดงให้เห็นว่ามีการค้นพบผู้ป่วยใหม่น้อย ในขณะที่เดียวกันก็มีผู้ป่วยค้างทะเบียน

ตาราง 2 จำนวนผู้ป่วยใหม่จำแนกตามตัวชี้วัดทางระบาดวิทยาโรคเรื้อนและอัตราการค้นพบผู้ป่วยใหม่ แยกรายจังหวัด ปี พ.ศ. 2553 –2557 (1 มกราคม- 31 ธันวาคม 2557)

จังหวัด	ปี พ.ศ.				
	2553	2554	2555	2556	2557
นครราชสีมา					
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื้อมาก	12	10	15	6	7
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชือน้อย	8	4	9	2	0
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่เป็นเด็ก	3	0	0	0	0
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่พิการเกรด 2	2	1	3	1	2
	(10)	(7.14)	(12.50)	(12.5)	(28.58)
- อัตราการค้นพบผู้ป่วยใหม่ (ต่อแสนประชากร)	0.78	0.54	0.93	0.29	0.26
ชัยภูมิ					
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื้อมาก	10	11	4	4	5
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชือน้อย	3	8	2	1	1
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่เป็นเด็ก	0	1	1	0	0
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่พิการเกรด 2	1	1	1	0	1
	(7.69)	(5.26)	(16.67)		(16.67)
- อัตราการค้นพบผู้ป่วยใหม่ (ต่อแสนประชากร)	1.16	1.68	0.53	0.43	0.52
บุรีรัมย์					
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื้อมาก	16	14	5	6	10
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชือน้อย	7	9	4	7	9
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่เป็นเด็ก	2	1	2	1	0
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่พิการเกรด 2	2	4	1	0	0
	(8.70)	(17.39)	(11.11)		
- อัตราการค้นพบผู้ป่วยใหม่ (ต่อแสนประชากร)	1.49	1.47	0.57	0.8	1.18

จังหวัด	ปี พ.ศ.				
	2553	2554	2555	2556	2557
สุรินทร์					
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื้อมาก	19	7	16	5	12
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื่อน้อย	2	3	5	3	4
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่เป็นเด็ก	3	0	0	0	0
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่พิการเกรด 2	3	0	7	0	4
	(13.64)	0	(33.33)		(25)
- อัตราการค้นพบผู้ป่วยใหม่ (ต่อแสนประชากร)	1.60	0.72	1.62	0.56	1.12
ภาพรวมของเขต 5					
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื้อมาก	55	42	40	21	34
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื่อน้อย	24	24	20	13	14
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่เป็นเด็ก	7	2	3	1	0
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่พิการเกรด 2	7	6	12	1	7
	(8.85)	(9.09)	(20.00)	(2.94)	(15.55)
- อัตราการค้นพบผู้ป่วยใหม่ (ต่อแสนประชากร)	1.20	0.99	0.91	0.49	0.70

ข้อเสนอแนะ

1. สำหรับพื้นที่ที่มีผู้ป่วยใหม่ที่เป็นเด็ก หรืออำเภอเป้าหมาย ควรดำเนินการค้นหาผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่แบบเร็ว (Rapid village Survey: RVS) เป็นระยะเวลา 10 ปี นับจากวันที่ขึ้นทะเบียนรักษา
2. พื้นที่ที่มีค่า P/D Ratio มากกว่า 3 ควรดำเนินการ clear register และเร่งรัดกิจกรรมค้นหาผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่
3. ในกรณีที่พบผู้ป่วยใหม่ที่พิการของจังหวัดสุรินทร์จำนวน 4 ราย (ร้อยละ 25) จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 2 ราย (ร้อยละ 28.58) จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 1 ราย (ร้อยละ 16.67) จะต้องดำเนินการสอบสวนโรคผู้ป่วย เพื่อหาสาเหตุความล่าช้า และปี 2558 สถาบันราชประชาสมาสัย ร่วมกับสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 จังหวัดนครราชสีมา ประเมินผลการดำเนินงานโรคเรื้อนจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดนครราชสีมา